

“Zin in leren! Zin in leven!”

“Het mooie is dat Zill niet helemaal nieuw is. Iedereen doet er wel al iets uit.” Dat zegt Tine Silverans, juf godsdienst en vakbondsafgevaardigde in Duizendpluspoot (Waregem). De school is een Zin in leren! Zin in leven! proeftuin. Al een jaar ‘proeft’ het team van het nieuwe leerplanconcept. Hoe smaakt het?

Tine, directeur An Van Neste en pedagogisch begeleider Marleen Desmet ontvangen me in de leerderskamer. “Teachers who love teaching, teach children to love learning.” lees ik op de muur. Dat belooft een fijn gesprek!

An toont me enthousiast de Zill-koffer. Een doos met voorwerpen die typisch zijn voor Duizendpluspoot en passen bij Zin in leren! Zin in leven! (Zill). De koffer is een werkvorm van het begeleidingsteam. Symbolen en metaforen verbinden de Zillvisie en -taal met wat het team belangrijk vindt.

An diept een foto van een troep ganzen op: “Ganzen vliegen altijd samen. Als eentje het moeilijk heeft, sluit die achteraan aan en zorgt er iemand voor.”

Marleen: Dat zie je hier letterlijk gebeuren. In deze proeftuin kan je

ook, zoals de ganzen, trekker zijn vanuit een bepaalde expertise. Je krijg dan niet alle last op je rug. Je krijgt vooral veel volgers.

Onze missie is onze baken

Toen An nauwelijks een jaar directeur was, stapte de Duizendpluspoot in een Zillproeftuintraject. **An:** “We kozen als groep voor een begeleidingstraject met het hele team.” Er was een kernteam om een en ander voor te bereiden maar van meet af aan is het hele team betrokken. “De afspraak was: een kernteam gaat niet in jouw plaats beslissen.”

Marleen: Via de proeftuinen wilden we het nieuwe leerplanconcept samen met het werkveld vorm geven. Zill mocht geen theoretisch concept zijn. We wilden het meteen toetsen in de praktijk van alle soorten scholen: groot, klein, stad, dorp, sterk en

minder sterk. Als begeleiders maakten we heldere afspraken met het schoolteam. Welk engagement verwachten ze van ons en van zichzelf? Dat moest duidelijk zijn voor iedereen. Besef goed dat we op dat moment nog geen product hadden. Zill was in ontwerpfase.

An: Onze school is aanvaard als proeftuin. Op een intakegesprek met de begeleiders legden we samen vast wat onze missie is met de kinderen in onze school.

Marleen: Die missie is vertaald in subdoelen en in een operationeel plan. Wat ga je concreet doen dit jaar? De missie is onze baken. Wij begeleiders geven suggesties, de school beslist. We waren altijd met drie om naar het team te luisteren. Zij gaven ons ook feedback, die speelden we door naar de leerplanmakers.

An: Hoe hebben wij het aangepakt? We zijn gestart met kijken en luisteren naar de aanpak van ons kleuter-team. Voor ons heeft Zill gelijkenissen met het ontwikkelingsplan kleuteronderwijs. We noemden dat het KAK-moment: kijken als kleuterleidsters (lacht).

Tine: We merkten op vergaderingen dat de kleuterleidsters veel herkennen. Wij van het lager wilden van hen leren.

Tine Silverans, juf
godsdienst: "Zill maakt ons
sterker als team. Je mag
eens iets niet kunnen.
Iemand anders kan je
helpen."

An: Er was bewondering: Wow, doe jij dat? Oh, dat kan ik gebruiken! Het kleuter-team leerde om datgene wat ze doen, te verwoorden met de 'nieuwe' termen. In een volgende stap activeerden we de Zillbril via foto's en Zillfiches gelinkt aan activiteiten die we al deden. Later moest iedereen tien lessen maken met de ZillSelectietool. Tien. Dat was even paniek. Maar de inhoud was er al. Ze moesten die alleen

raken de taal steeds meer machtig, leren steeds beter de termen van thema's en velden gebruiken. Het gaat vlot. Dat maakt ons sterker als team.

Marleen: Het team is op weg om hun droomschool te realiseren, op hun tempo. Als proeftuin lopen we voor, andere scholen komen achter. We moeten ons niet haasten maar stap voor stap verder werken. Mijn fundament is het bevestigen van de

De tijd nemen en ervoor gaan

Leerlijnen meer zelf in handen nemen, hospiteren bij collega's, veel

geeft ons Zin in lesgeven!"

verbinden met de Zilltool. Welke doelen uit welke velden horen hier bij? En een focus bepalen: dat is het belangrijkste in deze les. Iedereen mocht een TOPles, een les waar ze trots op is, presenteren aan de collega's. Een juf van het zesde is gaan observeren in de kleuterklas. Een juf van het derde bij een collega in het eerste leerjaar. Ze mochten zelf kiezen en nadien noteren: Wat heb ik hieruit geleerd? Wat kan ik vertalen naar mijn klaspraktijk? Heel boeiend!

Marleen: Tien lessen op papier zetten, was voor sommige mensen een drempel. Het hielp dat ze dat samen mochten en konden doen. Daar was An mild in. Ze was strikt over de opdracht en de timing. Maar besefte: Ik mag weinig bijkomende eisen stellen. Dat is sterk leiderschap. Bij sommige mensen was er paniek. Dan luisterde An en bood ze hulp. Het is uiteindelijk wél gelukt. Op tijd. Iedereen fier!

Het maakt ons sterker als team

Tine: Het Zillverhaal is zo leuk omdat het als team wordt uitgewerkt. Je mag eens iets niet kunnen. Iemand anders kan je helpen. We

bestaande klas- en schoolpraktijken die sporen met het Zillconcept. Als begeleider is het belangrijk om die praktijken bij het team bewust te maken én professioneel te leren verwoorden. Het team voelde snel aan: dat wat goed is, wat werkt, dat doen we verder. Maar het heeft wel een nieuwe taal. Zodra je dat herkent ... Oef, opluchting! Niet alles verandert. In het begin was er de zorg dat het cursorische zou wegvallen, dat alles nu thematisch moet. Nee, nee. Je mag nog een lesje puur een bepaalde inhoud geven. Zill staat dat niet in de weg.

An: Tuurlijk, je kan niet anders. Je kan geen cijferen geven als leerlingen niet tot tien kunnen tellen.

Tine: Maar dat hoeft niet per se op 9 jaar, dat kan ook op 10 jaar of 8 jaar. We kijken meer: wat heeft dat kind nodig? De doelen zijn er voor alle kinderen maar het is niet meer strikt: je hebt die leeftijd dus je moet dat kunnen.

Marleen: Niet meer: het moet nu, om 9u20 op maandag omdat het zo in onze agenda staat. Veel mensen staan hier voor open maar durfden de vorige leerplannen niet lossen. Met Zill nemen we onze leerlijnen meer in handen.

samenwerking en overleg ... Dat vraagt tijd. Tijd om te leren van en met elkaar. Met de huidige omkadering is dit niet eenvoudig. An geeft aan dat er soms werkgroepen over de middag zijn of dat ze soms klassen samen zet. Noodgedwongen.

An: Vorig jaar kon ik het zo organiseren dat het kernteam op hetzelfde moment vrij was. En ook de juffen per graad. Dit jaar lukt dat minder goed.

Marleen: Door leraren samen vrij te roosteren, door ze inspraak te geven, zie je dat ze hun eigen organisatie beter maken. De motor zit op de duur in hun handen. Het gaat over hun werk. Dat is hier al mooi gelukt.

Tine: Je denkt niet meer zo in hokjes. Automatisch verandert dat. Zo werk je ook makkelijker samen.

Marleen: Het doet mij pijn dat het dit schooljaar minder goed mogelijk is om leraren samen vrij te roosteren. Dat hangt af van het aantal leerlingen en groepen. We zouden extra omkadering heel nuttig kunnen inzetten om leraren hun professionaliteit te laten bevorderen. Niet alleen de eerste jaren in het beroep. We hebben dat heel erg nodig, tijd om met elkaar te praten. Hier is een

Marleen Desmet, pedagogisch begeleider:
"Zill mocht geen theoretisch concept zijn. We wilden het meteen toetsen in de praktijk van alle soorten scholen."

deelt leiderschap. Het kernteam kan dit hier niet zonder pedagogisch directeur.

Elke school een eigen Zilverhaal

Tine: Zonder de ondersteuning van An zou onze werking anders zijn. Met een andere directeur zouden we misschien ook voor een proeftuin kiezen, maar met een andere invulling. In andere scholen zal Zill op een andere manier werken. De ene groep zal het er moeilijker mee hebben dan de andere. Niet alle teams zijn even open en enthousiast. Maar vanuit de moeilijkheden ontstaan nieuwe mogelijkheden. Elke school zal een eigen Zilverhaal schrijven. Ik werk nog in twee andere scholen en daar kan Zill gewoonweg niet zoals hier. De teams zijn heel anders. Je kan de expertise die je hebt opgebouwd niet zomaar achterwege laten. Maar Zill kan daar op een andere manier gerealiseerd worden.

Marleen: Elke school heeft het recht om de eigen context te vertalen met Zill. Dit is een vrij open concept. Je kan er aan toevoegen, je kan het op maat zetten. Elke school is uniek. Eigenaarschap is zeer belangrijk. Ik hoop dat besturen inzien dat ze soorten scholen hebben. Ouders zullen dat ook zien. Een Zillschool gaat voor de eigen prioriteit, de eigen visie en missie. Dat betekent ook dat je soms nee durft zeggen aan initiatieven van externen, de gemeente, verenigingen ... Je moet niet in alles meestappen omdat andere scholen dat doen. De werkdruk voor leraren mag niet En En zijn.

Tine: Zill geeft in het begin meer druk maar ook meer plezier. Een strikt lesroostersysteem geeft ook

druk: ik moet en ik moet ... In Zill is het: Ik mag. We gaan ervoor. Je blijft niet meer elk met je probleemje zitten. Je helpt elkaar, werkt aan hetzelfde verhaal, gebruikt dezelfde woorden. Vroeger was het meer elk je eigen dingetje. Zill is een groepsgebeuren.

An: Daar werken we ook aan door vier keer vier weken per schooljaar klasoverschrijdend te werken voor beeld, techniek, ICT en vreemde taleninitiatie. Per graad zijn er vier juffen die zich specialiseren in een domein en elk vier keer dezelfde les geven, telkens aan een andere groep. Dat zijn rijke leermomenten. De 'trekkers' van elk domein maken een tweejarenplan, zo hebben we een leerlijn. Dat werkt!

Tine: In Zill is de filosofie: elk kind is belangrijk en moet volgens zijn noden worden begeleid om de leeruitkomst te bereiken. Je kan dat doortrekken naar het team. We moeten niet meer allemaal supermensen zijn voor alle domeinen. Zill is ook: als jij iets beter kan dan ik, dan mag jij dat opnemen. Ik ben goed in iets anders dus dat neem ik op. Dat verlicht de druk en verhoogt het werkplezier.

En in de klaspraktijk?

An, Tine en Marleen zijn het er over eens: Proeftuin zijn, heeft het team van Duizendpluspoot (nog) sterker gemaakt. Als team. Maar wat betekent Zill voor de klaspraktijk? Wat verandert er?

Tine: Het mooie is dat het niet helemaal nieuw is. Iedereen doet er wel al iets uit. Je moet het alleen in een andere taal en een ander concept gieten. Je bril veranderen. Gelukkig zullen we ook Zilldoelen kunnen selecteren in het digitale agendasysteem dat we gewoon zijn.

Marleen: Leraren deden dit al maar ze benoemden het niet. Een voorbeeld: in goede wiskunde heb je

creativiteit nodig. Met de vorige leerplannen redeneerden veel leraren: Creativiteit? Ah, 't zal muzische zijn! In Zill is de samenhang tussen cultuurgebonden (zoals wiskunde) en persoonsgebonden ontwikkeling (zoals creativiteit) duidelijk. Leraren voelden dat al aan. Nu tonen we het ook. Leraren schrijven het in hun agenda. Benoemen van wat we al deden. Er staan ook nieuwe woorden in Zill. Onderzoekskompetentie, onderzoekend leren bijvoorbeeld, dat is nog vrij nieuw.

An: We nemen die accenten mee, willen meer thematisch werken. We plannen een themaweek rond kunst waarbij alle inhouden van godsdienst tot en met rekenen in het thema kunst worden verwerkt. We overwegen een themaweek rond water. Die initiatieven zijn belangrijk. Maar het is niet onze bedoeling om in de lagere school even thematisch te werken als in de kleuterschool. We kunnen en willen niet zomaar zeggen: alles komt uit het kind.

Tine: We zijn ook geen methodeschool. Er kan inbreng van de kinderen zijn maar wij blijven het kader.

An: Mensen willen houvast: ik ga die inhoud geven, kinderen daarin onderwijzen.

Marleen: Sommige leraren voelen zich goed bij het smal Zilldenken. Je mag nog lessen geven die heel gericht zijn. Dat blijft nodig, denk aan inhouden in wiskunde of onderdelen van taal. Maar je moet weten dat het tot een breed concept behoort. Het zijn stippellijnen, geen hokjes.

Tine: We blijven ook vertrekken vanuit methodes. Onze methode voor godsdienst sluit goed aan bij Zill en laat genoeg ruimte. Andere methodes zullen volgen.

An: Ik heb ervaring in het buitengewoon onderwijs. Daar is het: dit is de leerinhoud, dit zijn je doelen en daar kan jij je lessen rond maken. Fantastisch. In onze school volgen we niet slaafs de handleiding. Een handleiding is een gebruiksinstrument. Je beslist: Dat is interessant, dat en dat neem ik eruit. En ik doe dat op mijn manier. Dat is belangrijk.

Marleen: Akkoord. Je moet niet elke avond van een blanco blad beginnen maar je bent ook niet de slaaf van je werkboek: ik heb nog drie bladzijden te doen! Dat moeten we achterwege laten. De referentieleeftijd in Zill geeft houvast. Je ziet nog altijd wat belangrijk is bij 7-jarigen, bij 10-jarigen ... Net zoals in de vroegere leerplannen weet je nog altijd: dat staat mij te doen in deze groep.

Tine: Ik vind Zill gebruiksvriendelijker naar inzicht dan de oude leerplannen. Bij elk doel heb je de verschillende stappen en bouwstenen. Ik gaf vroeger les in het vijfde leerjaar. Ik wist niet goed wat in het derde aan bod komt. In Zill kan je dat eenvoudig zien. Je merkt sneller: oei, dit kind heeft de vorige stap niet verworven. Vroeger stond ik daar niet zo bij stil. Ik kreeg ze van het vierde en ze moesten allemaal datzelfde kunnen. Dat is nu anders. Pas op, ik geef 30 jaar les, het was

niet 30 jaar verkeerd! De maatschappij was anders. Nu is de tijd rijp voor Zill.

An: Wij hebben door de proeftuin al veel geleerd. Er is een 'fond' gelegd, we kunnen verder bouwen. Ik laat dit als directeur niet los. Ik wil het nieuwe leerplan zelf beheersen zodat ik kan helpen waar nodig. Maar ik ben niet de allesweter. We gaan samen met het hele team veld per veld doornemen. Wat staat er precies in? Heb jij daar een voorbeeld van? Jij ook? Dat geeft nieuwe ideeën. Samen krijgen we Zill veel rapper in de vingers dan als iedereen het alleen moet doen.

Tine: De ene trekt de andere mee, dat enthousiasme slaat over, je krijgt goesting. Ik vind dat er in Zill een derde L bijkomt, vanzelf, je moet daar niets voor doen. Het komt er vanzelf bij: Zin in lesgeven. En zo zijn we weer bij de kern. *Teachers who love teaching, teach children to love learning.*

An Van Neste, directeur:
"Voor beeld, techniek, ICT en vreemde taleninitiatie werken we al klas- en leerjaaroverschrijdend. Dat werkt!"

